

STORTINGET

Representantforslag 129 S

(2018–2019)

fra stortingsrepresentantene Martin Henriksen, Jorodd Asphjell, Torstein Tvedt Solberg, Nina Sandberg, Hadia Tajik, Arild Grande, Eigil Knutsen, Siri Gåsemyr Staalesen og Jonas Gahr Støre

Dokument 8:129 S (2018–2019)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Martin Henriksen, Jorodd Asphjell, Torstein Tvedt Solberg, Nina Sandberg, Hadia Tajik, Arild Grande, Eigil Knutsen, Siri Gåsemyr Staalesen og Jonas Gahr Støre om en bred kompetansereform for arbeidslivet

Til Stortinget

Bakgrunn

Norsk arbeidsliv forandres raskt. De neste tiårene vil de fleste av oss endre både jobber og yrker flere ganger. Samtidig har arbeidsgiverne behov for ny kompetanse og at arbeidstakernes kompetanse oppdateres ofte.

Måten det norske samfunnet er organisert på, med små forskjeller, et godt samarbeid på arbeidsplassene, en god økonomisk politikk og fornuftig håndtering av landets store naturressurser, har bidratt til at den generelle produktiviteten i norsk næringsliv er høy.

Arbeidskraften er landets viktigste ressurs, og det er avgjørende for både vekst og produktivitet at man videre greier å sikre høy sysselsetting og oppgradere arbeidskraften gjennom kompetansepåfyll og livslang læring.

Denne brede kompetansereformen for arbeidslivet som her foreslås er en gjennomgående satsing på langsiktig læring og kompetanseutvikling som er relevant for arbeidsmarked og samfunnsliv. Målet er at Norge skal klare å utvikle kunnskap og kompetanse på alle utdanningsnivåer og tilpasse dette til virksomhetenes og samfunnets behov.

Forslagsstillernes tre mål med denne reformen kan oppsummeres med:

1. Flere i arbeid. De som i dag står utenfor arbeidsmarkedet, må f.eks. få nødvendig kompetansepåfyll, lære seg nok grunnleggende ferdigheter som språk eller kulturforståelse eller få støtte til omskolering for å komme inn i jobb.
2. Flere som forblir i arbeid. Flere må få mulighet til å fornye sin kompetanse slik at de kan mestre økende krav og ulike jobber. Bedre muligheter til å holde tritt med teknologiendringer og kompetansekrav gjennom et langt arbeidsliv.
3. Bedre resultater i arbeidslivet. Man må investere i ansattes kompetanse for å få bedre velferdstjenester, en fortsatt god offentlig sektor og nyskaping i næringslivet.

Dette representantforslaget fokuserer på tiltak som kan oppsummeres under overskriften «Lære på jobb», men forslagsstillerne mener det i tillegg trengs en satsing for å «lære på vei til jobb» som del av en helhetlig kompetansereform for arbeidslivet.

Livslang læring for alle

Før var en god førstegangsutdanning for alle avgjørende for å nå målet om arbeid til alle. Fremover vil førstegangsutdanningen mer bli en forberedelse til den livslange læringen som starter for fullt i arbeidslivet. At man legger til rette for livslang læring for alle, er noe av det viktigste en kan gjøre for at økt tempo og ny teknologi gir økt velferd og ny vekst, ikke større forskjeller i samfunnet.

Størsteparten av kompetanseutviklingen i norsk arbeidsliv skjer i forbindelse med jobben. Samtidig vet man at de som har mest utdanning fra før, tar mest ut-

danning som voksne. Det er viktig å sikre like muligheter til livslang læring for å hindre sosial ulikhet, fremme trygghet for arbeid og samfunnsdeltakelse og sikre at samfunnet skal få dekket sine kompetansebehov.

Investering i kunnskap og kompetanse er særlig viktig for å møte digitaliseringen i alle deler av samfunns- og arbeidslivet. For at ikke ansvaret skal legges på den enkelte, må livslang læring bli en av fellesskapets viktigste oppgaver.

En bred kompetansereform innenfor rammen av trepartssamarbeidet

Forslagsstillerne foreslår at det gjennomføres en bred kompetanse- og læringsreform. En slik reform skal skapes innenfor rammen av trepartssamarbeidet, verdsette arbeidslivet som en viktig læringsinstitusjon og legge til rette for læring i hele arbeidslivet. Denne kompetansereformen skal utvikles i samarbeid med partene i arbeidslivet og universiteter, høyskoler og fagskoler.

Forslagsstillerne vil at arbeidstakerne opparbeider seg rett til etter- og videreutdanning gjennom et langt arbeidsliv. Når virksomheter skal vurdere kompetansebehov, må tillitsvalgte tas med på drøftinger, eksempelvis gjennom en plikt for både offentlige og private virksomheter til å gjennomføre en årlig drøfting med tillitsvalgte om kompetanseutvikling.

Bedrifter trenger trygghet for at staten er med på laget, og arbeidsfolk må vite at de får oppdatert kompetansen sin når de trenger det. Som del av forslaget til kompetansereform foreslås det at det opprettes et kompetansefond som skal investere i befolkningens kunnskap og kompetanse, basert på nasjonale behov, men tilpasset arbeidsplassenes regionale og lokale krav. Partene i arbeidslivet styrer fondet og inviteres til å utforme retningslinjer for bruk av midler fra fondet. Virksomheter kan få midler fra fondet basert på avtaler om kompetanseutvikling mellom ledelse og arbeidstakere. Dette vil også bidra til å øke organisasjonsgraden i arbeidslivet. Forslagsstillerne viser til at Arbeiderpartiet har startet på et slikt kompetansefond i alternativt statsbudsjett, med et forslag om 100 mill. kroner som en begynnelse på en opptrapping.

Kunnskapsinstitusjonene stimuleres også til å bidra mer til etter- og videreutdanning som del av kompetansereformen, blant annet gjennom en gjennomgang av finansieringssystemet. Det må lønne seg å bidra til den livslange læringen. Det er også behov for en langt tettere kobling mellom utdanning og arbeidsliv, fra grunnskole til høyere utdanning og forskning. Man må ta i bruk kompetansen i både videregående opplæring, fagskoler, studiesentrene og det desentraliserte utdanningstilbudet over hele landet.

Forslagsstillerne mener det også er behov for å gjøre tilpasninger i studiestøtten til studentene og endre og tilpasse regelverket bedre til livslang læring. Forslagsstillerne viser til at Arbeiderpartiet tidligere har foreslått å åpne for muligheten for å få studiestøtte også ved mindre enn 50 prosent studiebelastning, samt muligheten for å få studiestøtte i mer enn 8 år i særlige tilfeller. Begge disse grepene vil legge bedre til rette for læring gjennom livet.

Forslagsstillerne vil understreke at det også er viktig med kontinuerlige analyser av det læringsintensive arbeidslivet og hvilke andre mekanismer som er særlig viktige for utvikling og effektiv bruk av kunnskap.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

Stortinget ber regjeringen gjennomføre en bred kompetansereform for arbeidslivet, basert på et rammeverk som inkluderer å:

1. ta initiativ til en forpliktende avtale med partene i arbeidslivet om gjennomføringen av en bred kompetansereform for arbeidslivet.
2. fremme forslag om et nasjonalt, partsstyrt kompetansefond for å muliggjøre kompetanseheving for den enkelte arbeidstaker.
3. fremme forslag om en endring i lov- og avtaleverket for å gi arbeidstakere mulighet til å opparbeide seg en rett til kompetanseheving gjennom arbeidslivet, og sikre at tillitsvalgte tas med i drøftinger om hvilken kompetanseutvikling virksomheten trenger.
4. innføre en «langtidsplan for livslang læring», som revideres jevnlig.
5. reformere utdanningssektoren for å tilpasse universiteter, høyskoler og fagskoler til livslang læring, blant annet ved en gjennomgang av finansieringssystemene, ved en tettere kobling mellom utdanningene og arbeidslivet og ved å legge til rette for flere tilpassede utdanningstilbud.
6. gjennomgå systemet for realkompetanse for å gi arbeidstakere muligheten til å få dokumentert kompetanse slik at de kan ta det med videre.

7. opprette flere bransjeprogram for bransjer som er særlig utsatt for endring og omstilling, i første omgang varehandels- og transportnæringene og på sikt utvide til flere bransjer.

10. april 2019

Martin Henriksen

Jorodd Asphjell

Torstein Tvedt Solberg

Nina Sandberg

Hadia Tajik

Arild Grande

Eigil Knutsen

Siri Gåsemyr Staalesen

Jonas Gahr Støre

